

Na osnovu člana 16. stav 4. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona-Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj 7/10), a u vezi sa članom 10. stav 2. Zakona o budžetima u FBiH ("Službene novine FBiH", broj 19/06, 76/08, 5/09, 32/09, 51/09, 9/10, 36/10, 45/10 i 25/12), na prijedlog Ministarstva finansija, Vlada Zeničko-dobojskog kantona na 118. sjednici, održanoj dana 25.07.2013. godine, d o n o s i

ZAKLJUČAK

I.

Donose se Smjernice ekonomske i fiskalne politike Zeničko-dobojskog kantona za 2014. godinu i čine sastavni dio ovog zaključka.

II.

Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 02-_____ /13.

Datum, 25.07.2013. godine

Z e n i c a

PREMIJER

Munib Husejnagić, dipl.ing.maš.

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo finansija,

1x Svim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave,

1x a/a.

**Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON**

PRIJEDLOG

**SMJERNICE EKONOMSKE I FISKALNE POLITIKE
ZA 2014. GODINU**

Zenica, juli 2013. godine

DIO PRVI - UVOD

Prvi korak u procesu pripreme Budžeta za Zeničko-dobojskog kantona za 2014. godinu, a skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj 19/06, 76/08, 5/09, 32/09, 51/09, 9/10, 36/10, 45/10 i 25/12), predstavlja dokument Smjernice ekonomske i fiskalne politike za 2014. godinu, što koji ima za cilj preliminarnu projekciju prihoda i rashoda za pripremu budžeta fiskalne 2014. godine.

Kako su u toku paralelni procesi u pripremi Dokumenta Okvirnog Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za period 2014.-2016. godinu (DOB), pri izradi Smjernica korištene su srednjoročne projekcije, te godišnje procjene prihoda i rashoda.

Ovaj dokument ima za cilj da poboljša koordinaciju između Vlade Zeničko-dobojskog kantona, općina i izvanbudžetskih fondova, na pripremi za izradu Budžeta za 2014. godinu, kao i da osigura okvir planiranja rashoda.

Smjernice pokrivaju slijedeće oblasti:

- makroekonomske pretpostavke i prognoze,
- politika prihoda,
- politika rashoda.

Dokumentacionu osnovu za izradu Smjernica ekonomske i fiskalne politike Zeničko-dobojskog kantona za 2014. godinu predstavljaju Makroekonomske projekcije 2014.-2016. godina koje je izradila Direkcija za ekonomsko planiranje pri Vijeću Ministara Bosne i Hercegovine i preliminarne projekcije prihoda dostavljenih od strane Federalnog ministarstva finansija.

DIO DRUGI – MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

POGLAVLJE I. SREDNJOROČNE MAKROEKONOMSKE PRETPOSTAVKE I PROGNOZE

Makroekonomski pokazatelji na nivou Bosne i Hercegovine dati su u slijedećem pregledu:

Tabela 1. Makroekonomski pokazatelji za period 2011.-2016. godina

Indikator	Zvanični podaci	Projekcije				
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Nominalni BDP u mil KM	27,24	27,496	28,023	29,118	30,621	32,339
Nominalni rast u %	3,10%	0,90%	1,90%	3,90%	5,20%	5,60%
BDP deflator (prethodna godina = 100)	101,2	101,2	101	101,6	101,6	101,4
Realni BDP u mil KM (prethodna godina = 100)	26,926	27,179	27,746	28,646	30,14	31,899
Realni rast u %	2,00%	-0,20%	0,90%	2,20%	3,50%	4,20%
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	3,00%	2,20%	1,50%	1,80%	1,80%	1,60%
Potrošnja u mil KM	28,202	28,589	29,353	30,484	32,011	33,659
Vladina potrošnja u mil KM	6,017	6,138	6,275	6,478	6,768	7,087
Privatna potrošnja u mil KM	22,184	22,451	23,078	24,006	25,243	26,572
Investicije u mil KM	5,299	5,23	5,324	5,784	6,382	7,311
Vladine investicije u mil KM	771	925	1,064	1,33	1,663	2,028
Privatne investicije u mil KM	4,47	4,241	4,215	4,418	4,666	5,227
Nacionalna bruto štednja u % BDP-a	10,40%	10,20%	10,10%	11,00%	12,00%	13,60%
Vladina štednja u % BDP-a	-1,20%	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
Privatna štednja u % BDP-a	11,60%	8,70%	8,60%	9,50%	10,50%	12,10%
Bilans tekućeg računa u mil KM	-2,46	-2,421	-2,482	-2,588	-2,707	-2,916
Bilans tekućeg računa u % BDP-a	-9,00%	-8,80%	-8,90%	-8,90%	-8,80%	-9,00%
Nominalni Rast uvoza u %	12,50%	-1,80%	4,10%	7,40%	8,80%	11,20%
Nominalni Rast izvoza u %	10,90%	-4,00%	3,10%	7,30%	8,80%	11,30%

Izvor podataka: Direkcija za ekonomsko planiranje, mart 2013.godine

Projekcije realnog rasta BDP za 2013. godinu iznose 0,9 %, u 2014. godini 2,2 %, a u naredne dvije godine 3,5% i 4,2%.

Prema aktuelnim projekcijama u 2013. godini se očekuje slabljenje negativnih trendova iz 2012. godine u Hrvatskoj, Sloveniji i Italiji, slabljenje rasta u Njemačkoj, uz nepromijenjenu stopu u Austriji, te skroman ekonomski rast u Srbiji (od 1,7%) što bi donekle moglo ublažiti problem izvozne tražnje. Pravo poboljšanje se očekuje tek u 2014. godini i to kroz jačanje rasta u Njemačkoj, Austriji i Srbiji, te početak pozitivnog rasta u Hrvatskoj, Sloveniji i Italiji. Ovo su ujedno bile i glavne pretpostavke projekcija ekonomskog rasta u BiH za dati period kada se očekuje skroman realni rast od 0,9% u 2013., te 2,2% u 2014. godini. Pored toga važna pretpostavka projekcije rasta za 2013. godinu je bila i normalizacija situacije u elektranama po pitanju remonta uz normalnu hidrološku situaciju. Ostvarivanjem ove pretpostavke bi se eliminisao najveći uzrok pada robnog izvoza u 2012. godini. Ovo bi uz pretpostavku blagog jačanja izvozne tražnje trebalo dovesti do skromnog realnog rasta izvoza od 1,8% u 2013. godini. Očekivano skromno povećanje pretežno izvozno orjentisane industrijske proizvodnje bi moglo rezultirati blagim povećanjem broja zaposlenih, pa prema tome i raspoloživog dohotka građana, što bi konačno trebalo rezultirati realnim rastom privatne potrošnje od 1,3%. Obzirom na očekivanu realnu stagnaciju investicija ovo bi trebao biti glavni izvor realnog rasta uvoza od 1,7% u 2013. godini. Nakon toga, u 2014. godini se uslijed sve snažnije izvozne tražnje, očekuje daljne jačanje izvoza, jačanje rasta finalne potrošnje, te prvi osjetan realan porast investicija od 7,8%. Zapravo, tek 2014. godina je godina u kojoj se

očekuju prvi ozbiljniji koraci ka ponovnom povećanju ekonomske aktivnosti u BiH. Period 2015 - 2016. godine bi trebao biti obilježen daljnjim postepenim jačanjem ekonomskog rasta u Bosni i Hercegovini uglavnom kao posljedica sve izraženijih pozitivnih kretanja u okruženju. Treba naglasiti da su očekivanja progresa u okruženju uglavnom postepenog karaktera, tako da je za 2015. godinu projiciran ekonomski rast od 3,5%, odnosno rast od 4,2% u 2016. godini. Kao i u ranijim godinama, ovaj rast bi uglavnom trebao biti posljedica postepenog jačanja izvoza i proizvodnog sektora, te domaće tražnje zahvaljujući jačanju zaposlenosti i inostranih priliva novca. Pri tome bi javne investicije trebale imati sve veći značaj, uz pretpostavku sve većeg pristupa sredstvima međunarodnih kreditora.

Odjeljak A. Industrijska proizvodnja

Intenziviranje negativnih ekonomskih prilika u međunarodnom ekonomskom okruženju (EU i zemlje regiona) tokom 2012. godine se izrazito nepovoljno odrazilo na poslovne aktivnosti u Bosni i Hercegovini. Ovo se posebno odnosi na industrijsku proizvodnju u BiH koja se nakon perioda blagog oporavka ponovo našla na udaru negativnih ekonomskih pritisaka iz vana. Prema zvaničnim podacima za 2012. godinu, fizički obim industrijske proizvodnje smanjen je za 4,3% u odnosu na prethodnu godinu. Pad proizvodnje je u velikoj mjeri bio uzrokovan smanjenjem proizvodnje u izvozno orijentiranoj prerađivačkoj industriji koja je zabilježila godišnji pad od 2,8%. Pored toga, faktori kao što su vremenske nepogode u februaru 2012. godine, nepovoljna hidrološka situacija tokom gotovo cijele godine, te niska pogonska spremnost termoelektrana su rezultirali godišnjim padom proizvodnje u rudnicima od 4% i sektoru za proizvodnju električne energije od 8,5%. Očekivano skromno poboljšanje izvozne tražnje u 2013. godini bi trebalo rezultirati takođe skromnim godišnjim rastom izvoza od 2,6%. Ovo bi trebalo dovesti do umjerenog oporavka industrijske proizvodnje sa rastom od oko 2%. Ovdje bi ključnu ulogu trebao imati rast prerađivače industrije koja čini 2/3 ukupne industrijske proizvodnje i u velikoj mjeri je izvozno orjentisana. Iako je kriza tržišta metala još uvijek prisutna, ipak se očekuje da bi ova industrijska grana tokom 2013. godine trebala povećati proizvodnju za oko 2% u odnosu na prethodnu godinu. Ovo se posebno odnosi na proizvodnju sirovog željeza i čelika koja će sigurno iskoristiti tržišni potencijal u regionu koji je nastao povlačenjem inostranih vlasnika iz željezara u Srbiji i Hrvatskoj. Pored toga, značajan doprinos rastu se takođe očekuje i od drvne industrije, proizvodnje nafte i naftnih derivata, ali i oblasti uslovljenih pretežno domaćom tražnjom kao što su rudarstvo i proizvodnja električne energije. Tako se prema dostupnim podacima iz energetske bilansa za 2013. godinu na nivou BiH očekuje povećanje proizvodnje električne energije od oko 7% što bi trebalo rezultirati rastom izvoza električne energije od oko 6% u odnosu na prethodnu godinu. Ponovni početak rasta ekonomije EU očekivan za 2014. godinu, bi se trebao pozitivno odraziti na oporavak zemalja cijelog regiona uključujući i BiH. Očekuje se da bi nakon par godina jačanje izvozne tražnje moglo dovesti do rasta industrijske proizvodnje u BiH od približno 4,5%, i to kao rezultat povećanja u skoro svim industrijskim oblastima. Najznačajniji rast proizvodnje kao posljedica eksternih faktora u 2014. godini se očekuje u domenu metalne industrije, drvne industrije (uključujući i namještaj), te hemijske i naftne industrije. Pored toga, očekivani investicioni ciklus u infrastrukturu tokom 2014. godine bi trebao rezultirati osjetnijim povećanjem proizvodnje u proizvodnji građevinskog materijala i metalnih proizvoda.

Konačno, u 2014. godini se očekuje poboljšanje proizvodnje u prehrambenoj industriji, te daljni porast proizvodnje električne energije od približno 5%. Daljne jačanje postepenog oporavka većine industrija u Evropskoj Uniji tokom 2015. - 2016. godine je korišteno kao pretpostavka projekcije intenziviranja oporavka industrijske proizvodnje u BiH sa projiciranim godišnjim rastom od približno 6%. Veća iskorištenost kapaciteta u EU bi kroz rast izvozne tražnje trebali rezultirati daljnjim povećanjem prerađivačke industrije u BiH i njenom postepenom vraćanju na nivo predkriznog perioda. Rast investicionih ulaganja u infrastrukturu i energetiku bi takođe trebao značajno doprinijeti jačanju kako građevinskog sektora u BiH tako i onih grana prerađivačke industrije koje su usko vezane uz građevinarstvo. Takođe se očekuje nastavak trenda rasta

proizvodnje u energetsom sektoru koji je u prethodnom periodu bio jedan od glavnih nosilaca industrijske proizvodnje.

Odjeljak B. Tržište rada

Obzirom da se, prema projekcijama Direkcije za ekonomsko planiranje pri Vijeću ministara BiH očekuje skroman ekonomski rast u 2013. godini, veći pozitivni pomaci na tržištu rada se ne mogu očekivati, ali bi se moglo desiti usporavanje negativnih trendova u domenu zapošljavanja. Umjeren rasta obima izvoza i uvoza te obima investicija, trebao bi uticati na postepeni prekid smanjenja broja zaposlenih u privatnom sektoru u 2013. godini. S druge strane, u javnom sektoru se očekuje skroman prirast broja zaposlenih. Ukupan broj zaposlenih lica u BiH u 2013. godini mogao bi se minorno uvećavati (0,1%) u odnosu na 2012. godinu.

Pod pretpostavkom da preduzeća u BiH ostvare bolje poslovne rezultate, broj zaposlenih bi se mogao i brže uvećati u 2013. godini. U domenu plata se očekuje ograničen rast u nominalnom smislu u odnosu na 2012. godinu zbog smanjenja plaća u javnom sektoru (smanjenje plaća u javnom sektoru u RS od januara 2013. godine, ali i općenito zbog nastavka budžetskih ušteda u BiH). Time bi plate u privatnom sektoru mogle rasti bržom stopom u odnosu na javni sektor. Prosječna neto plata u BiH bi u 2013. godini mogla biti veća za 0,9% u odnosu na 2012. godinu. Nešto bolja dešavanja na tržištu rada se očekuju u

2014. godini koja bi mogla biti godina „preokreta“ i potpunog zaustavljanja negativnih trendova na tržištu rada. U EU se očekuje smanjenje stope nezaposlenosti i početak rasta broja zaposlenih kroz brži rast bruto društvenog proizvoda (BDP-a), odnosno rast investicija i obima vanjske trgovine.

Analogno pomenutom, u BiH se takođe predviđa nešto brži rast BDP-a kroz porast obima vanjske trgovine, ali i investicija što bi se pozitivno odrazilo na broj zaposlenih u BiH koji bi se uvećao za 0,9%. Uz veći obim poslova, prvenstveno u oblasti proizvodnje i usluga, broj zaposlenih bi mogao zabilježiti i nešto snažniji rast. Sve navedeno bi se pozitivno odrazilo na zarade, pa bi se prosječna neto plaća u 2014. godini mogla uvećati za oko 2,2%. Napominjemo da će rast plaća, pored obima poslova u privatnom sektoru, biti determinisan i odlukama vezano za nivo plaća u javnom sektoru. Snažniji rast EU i ekonomije BiH se očekuje u 2015. i 2016. godini, što bi trebalo imati pozitivne implikacije na tržište rada u BiH. Jačanje izvoza i investicija bi otvorilo mogućnost za upošljavanje i kreiranje novih radnih mjesta. U domenu privatnog sektora, očekuje se povećanje broja zaposlenih u svim oblastima (naročito građevinarstvu, industriji, trgovini). Na osnovu pomenutog, ukupan broj zaposlenih u BiH bi se povećao za oko 1,9% u 2015. godini, odnosno 2,1% u 2016. godini. Dobro poslovno okruženje bi trebalo uticati pozitivno na poslovanje preduzeća u BiH, a time bi i plaće zaposlenih brže rasle. Procjenjuje se da bi se prosječna neto plaća u BiH u nominalnom iznosu u 2015. godini mogla uvećati za 3,3% odnosno 3,9% u 2016. godini. Postoji nekoliko rizika za ostvarenje projekcija na tržištu rada, naročito za 2013. i 2014. godinu. Prije svega poboljšanje poslovnog ambijenta u BiH (kao i u EU) može se odvijati suprotno od pretpostavljenog. To bi zasigurno uticalo na nivo plaća ali i broj zaposlenih u BiH.

Odjeljak C. Cijene

Pošto je kretanje cijena u BiH značajno determinisano eksternim faktorima, prilikom projekcija inflacije u BiH uzete su u obzir svjetske cijene energenata, hrane i inflacija u EU. Prema projekcijama Evropske Komisije u EU se u 2013. godini očekuje inflacija od 2% što je sporiji rast cijena u odnosu na 2012. godinu. Svjetske cijene energenata i hrane u 2013. godini, prema MMF-u i Svjetskoj Banci bi se trebale smanjiti. Međutim, prema projekcijama Evropske komisije u 2013. godini se ipak očekuje poskupljenje sirove nafte zbog registrovanih većih cijena ovog energenta na početku posmatrane godine. Stoga se u BiH može desiti skroman rast cijena u kategorijama transporta, hrane i bezalkoholnih pića.

Od domaćih komponenti koje doprinose rastu cijena prilikom projekcija uzeto je u obzir novo uvećanje akciza na duhanske proizvode u BiH od januara 2013. godine što je nastavak procesa

usklađivanja akciza sa evropskom regulativom. Imajući u vidu sve pomenuto, u BiH možemo očekivati nešto sporiji rast cijena u 2013. godini (1,5%). Ukoliko cijene nafte i hrane u BiH budu niže, opšti rast cijena u BiH bi mogao biti sporiji od pretpostavljenog. Projekcija inflacije u 2014. godini je determinisana pretpostavkama o umjerenim cijenama svjetskih energenata. Iako se ne predviđa rast svjetskih cijena hrane u 2014. godini, pretpostavke za kretanje cijena nafte su različite. Prema MMF-u cijene nafte na svjetskom tržištu bi trebale biti niže za 2,9%, dok bi se prema procjenama Svjetske Banke mogle minorno uvećati. Time bi cijene hrane i nafte u BiH mogle zadržati skroman rast. Uprkos činjenici da trenutno ne postoje najave o eventualnim poskupljenjima komunalija u BiH, ipak ne treba zanemariti mogućnost povećanja cijena ove kategorije. Pored toga treba imati u vidu planirani nastavak uvećanja akciza na cigarete, pa se u BiH u 2014. godini može očekivati rast cijena do 1,7%. Sličan rast cijena se očekuje i u periodu 2015.-2016. godine (1,7%). Postoji dva faktora rizika za ostvarenje projekcija cijena. Ukoliko bi došlo do drugačijeg kretanja svjetskih cijena nafte, hrane ili gasa (suprotno od pretpostavljenih) to bi se odrazilo na odstupanje cijena u odnosu na projicirane. S druge strane, ne treba zanemariti i mogućnost nenajavljenih promjena cijena komunalija za posmatrane godine.

POGLAVLJE II. SREDNJOROČNA FISKALNA PROGNOZA

Fiskalna strategija temelji se na srednjoročnim politikama djelovanja Vlade Federacije Bosne i Hercegovine koje su utvrđene u projektu Fiskalna politika i poslovni ambijent Federacije Bosne i Hercegovine, sa ciljem jačanja upravljanja javnim finansijama, ujednačene fiskalne politike na nivou Bosne i Hercegovine i jačanju finansijske discipline.

Odjeljak A. Indirektni porezi

Za izradu projekcija prihoda od indirektnih poreza odgovorno je Odjeljenje za makroekonomsku analizu (OMA) Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje. Osnovu izrade projekcija čini procjena makroekonomskih pokazatelja izrađena od strane Direkcije za ekonomsko planiranje BiH (DEP), kao i istorijske šeme naplate pojedinih kategorija prihoda.

Preliminarne projekcije prihoda na nivou Bosne i Hercegovine bazirane su na slijedećim pretpostavkama:

- Prognozama makroekonomskih pokazatelja Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP) za pomenuti period,
- Politikama u području indirektnih poreza koje se odnose na:
  1. Ukidanje carina na uvoz dobara porijeklom iz EU u sklopu posljednje faze liberalizacije predviđene Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju. Efekti se ispoljavaju samo u 2013.godini;
  2. Primjenu člana 21. Zakona o akcizama, koji podrazumijeva kontinuirano usklađivanje stopa akciza u BiH sa minimalnim standardima u EU. Projekcije uključuju efekte povećanja posebne akcize na duhan u 2013. godini sa 0,60 na 0,75 KM, kao i planiranog kontinuiranog povećanja iste u 2014. i 2015. godini za 0,15 KM po pakovanju cigareta.
- Tekućim trendovima u naplati prihoda od indirektnih poreza.

Osnovni scenario projekcija uključuje gore navedene pretpostavke, a programski uključuje i procjenu efekata ulaska Hrvatske u EU na prihode od indirektnih poreza i procjenu efekata izmjena Zakona o akcizama u smislu uvođenja diferencirane akcize na pivo, čije usvajanje se nalazi u proceduri.

Projekcije prihoda od indirektnih poreza preuzete su u aprilu tekuće godine od strane Odjeljenja za makroekonomsku analizu pri Upravnom odboru Uprave za indirektno oporezivanja, a raspodjela tih prihoda korisnicima u Federaciji Bosne i Hercegovine, urađena prema GAP-ovom modelu raspodjele, koristeći propisanu formulu raspodjele tih prihoda između Federacije Bosne i

Hercegovine, kantona, jedinica lokalne samouprave i direkcija za ceste utvrđenu Zakonom o pripadnosti javnih prihoda FBiH.

Tabela 2. Preliminarne projekcije ukupnih prihoda na nivou BiH u KM (u mil. KM)

Vrsta prihoda (neto)	u mil KM					stopa rasta				
	2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016
PDV	3.162,80	3.203,40	3.267,80	3.385,30	3.523,60	1,3%	2,0%	3,6%	4,1%	5,2%
Akcize	1.299,20	1.294,30	1.314,10	1.337,40	1.370,10	- 0,4%	1,5%	1,8%	2,4%	2,6%
Carine	223,5	208,3	223,7	243,4	270,6	- 6,8%	7,4%	8,8%	11,2%	9,8%
Putarina	285,7	277,7	275,3	282,4	301,9	- 2,8%	- 0,9%	2,6%	6,9%	3,1%
Ostalo	18,2	19,7	20	20,4	20,7	8,4%	1,7%	1,7%	1,7%	0,0%
UKUPNO	4.989,40	5.003,30	5.100,90	5.268,80	5.487,00	0,3%	1,9%	3,3%	4,1%	4,6%
Putarina (0,10 KM/l)	-114,3	-111,1	-110,1	-113	-120,8	- 2,8%	- 0,9%	2,6%	6,9%	3,1%
SREDSTVA ZA RASPODJELU	4.875,10	4.892,30	4.990,80	5.155,90	5.366,20	0,4%	2,0%	3,3%	4,1%	4,6%

Izvor podataka: Odjeljenje za makroekonomsku analizu UIO BiH, april 2013.godine

I pored pozitivnih trendova tokom godine konačni efekti naplate indirektnih poreza u 2012. godini su bili negativni zbog djelovanja više faktora. Uz vanredne i nepredviđene okolnosti poput snježnog nevremena u februaru ili remonta Rafinerije krajem godine, na naplatu prihoda od indirektnih poreza u 2012. godini nepovoljno su utjecali rast povrata PDV-a i dugova po osnovu PDV-a, promjene u strukturi potrošnje derivata i zloupotrebe kod korištenja lož-ulja, te supstitucija potrošnje cigareta rezanim duhanom. Kretanje naplate indirektnih poreza u prvom kvartalu 2013.godine ukazuje na produblјivanje negativnih trendova iz 2012. godine u kojoj je samo u trećem kvartalu zabilježen pozitivan neto rast.

Prema preliminarnom izvještaju Uprave za indirektno oporezivanje po vrstama prihoda u martu 2013. godine, naplaćeno je, po odbitku povrata, 349,9 mil. KM ili 12,4% manje nego u istom mjesecu 2012. godine. Na nivou kvartala naplaćeno je neto prihoda u visini od 1,067 mlrd. KM, što je za 2,8% manje nego u istom kvartalu 2012. godine. Iako je u prva dva mjeseca 2013. godine zabilježen pozitivan trend u naplati, koji je rezultirao neto suficitom od 19 mil. KM, izuzetno loša naplata prihoda u martu, ne samo da je to anulirala, već je prihode dovela u negativnu zonu od 30,8 mil. KM. Problemi sa održavanjem stabilnog nivoa naplate mogli su se nazrijeti još u februaru kada je naplaćeno prihoda u istom iznosu kao u februaru 2012. godine, iako je tada zbog snježnog nevremena zabilježena ekstremno niska naplata prihoda. Pored pada bruto prihoda u martu, negativni trend je dodatno pogoršan i povećanjem povrata indirektnih poreza.

Nakon rasta prihoda od PDV-a u januaru 2013. godine od 7,6%, u februaru je zabilježno smanjenje neto naplaćenog PDV-a od 2,7%, da bi u martu došlo do neočekivane eskalacije i pada prihoda od 17%. Premda se nakon usklađivanja prihoda, može očekivati određeno poboljšanje, ipak je negativni trend zabrinjavajući, s obzirom da je PDV dominantna vrsta indirektnih poreza. Naplatu PDV-a već nekoliko godina opterećuju rastuće isplate povrata i dugovi obveznika.

Stopa izdvajanja iz bruto PDV-a za isplatu povrata u prvom kvartalu 2013. godine iznosila je 26,7%, s tim da je u februaru stopa iznosila 28%, a u martu 27%. Posmatrajući stope povrata u prethodnim godinama može se zaključiti da je došlo do naglog povećanja povrata PDV-a poreznim obveznicima.

Poređenje isplate povrata PDV-a u prvom kvartalu prethodnih godina ukazuje na rast povrata obveznicima i međunarodnim projektima. Nominalno u prvom kvartalu 2013. godine je isplaćen

najviši iznos povrata od 2008. godine. U odnosu na prošlu godinu rast povrata iznosi 18,2%. Enorman rast povrata u prvom kvartalu odnosi se na povrate međunarodnim projektima tj. 62,7%. Od izbijanja globalne ekonomske krize naplata prihoda od PDV-a je opterećena rastućim dugovima po osnovu prijavljenog, a neplaćenog PDV-a. Neto godišnji rast duga u protekle tri godine kreće se od 40 do 66 mil. KM. Nakon smanjenja dugova u januaru, već u februaru je zabilježeno dodatnih 6 mil. KM duga, tako da je stanje duga na dan 28.02.2013. godine iznosilo 251,5 mil. KM. Ukupni dugovi, uključujući i razrezani dug za obveznike koji su propustili da podnesu PDV prijave, iznose 310 mil. KM.

Tabela 3. Neto godišnji rast duga po osnovu PDV-a (u mil. KM)

28.02.2009.	28.02.2010.	28.02.2011.	28.02.2012.	28.02.2013.
14,1	39,9	49,5	66,5	56,1

Izvor podataka: Odjeljenje za makroekonomsku analizu UIO BiH, april 2013.godine

Procjenjuje se da će do kraja godine 2013. biti naplaćeno 5 mlrd. KM prihoda od indirektnih poreza, što je za 0,3% više od naplate iz prethodne godine. Uprkos projekciji značajne stope rasta potrošnje na nivou 2013. godine od 2,7%, te pozitivnih kretanja bruto prihoda na početku godine, zbog trenda snažnog rasta PDV povrata projektirana stopa rasta neto prihoda od PDV-a je znatno niža od rasta potrošnje i iznosi 1,3%. Iako je došlo do rasta poreznog opterećenja duhana, za 2013. godinu je projektirana negativna stopa kretanja ukupnih akciza (-0,4%), kako zbog procjene oskudnih efekata, tako i zbog očekivanog pada ostalih prihoda od akciza. Slična je situacija kod prihoda od putarine, za koje se takođe predviđa pad u ovoj godini (-2,8%). Uprkos trendu rasta uvoza na početku 2013. godine i značajnoj projektiranoj stopi rasta na nivou cijele godine (4,1%), očekuje se pad prihoda od carina u 2013. godini od 6,8%. Budući da je ovo zadnja godina prelaznog perioda smanjenja carina porijeklom iz EU, očekuje se da će negativni trend prihoda od carina biti zaustavljen na kraju godine.

Imajući u vidu brojne faktore, a prvenstveno projekcije makroekonomskih pokazatelja, efekte rasta stope oporezivanja duhana, kao i zaustavljanje negativnih efekata na prihode od carina, zbog isteka prelaznog perioda smanjenja carinskih stopa na uvezenu robu porijeklom iz EU, u narednim godinama očekuju se sve veće stope rasta prihoda. Tako je u 2014. godini projektirana stopa rasta u iznosu od 2,0%, u 2015. godini od 3,3%, a u 2016. godini od 4,1%.

POGLAVLJE III. POLITIKA PRIHODA I RASHODA ZA ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON

U narednim tabelarnim pregledima daju se preliminarne projekcije indirektnih i direktnih poreza za nivo Zeničko-dobojskog kantona za period 2014.-2016. godina dostavljenih od strane Federalnog ministarstva finansija.

Preliminarne projekcije prihoda sa Jedinственог računa trezora za nivo Zeničko-dobojskog kantona u narednom trogodišnjem periodu su slijedeće:

Tabela 4. Preliminarne projekcije prihoda sa Jedinственог računa za Zeničko-dobojski kanton

Indirektni porezi (KM)	2014	2015	2016
Zeničko-dobojski kanton ukupno (I + II + III)	196.489.889	218.509.613	224.953.287
I. Kanton	159.194.560	177.034.767	182.255.381
II. Općine Zeničko-dobojskog kantona - ukupno	29.998.016	33.359.757	34.343.509
III. Kantonalna direkcija za ceste	7.297.313	8.115.089	8.354.397

Raspodjela prihoda od indirektnih poreza sa Jedinственog računa za 2014. godinu za nivo Zeničko-dobojskog kantona očekuje se u iznosu od 196.489.889 KM, od čega za Kanton iznos od 159.194.560 KM, za općine iznos od 29.998.016 KM i Kantonalnu direkciju za ceste iznos od 7.297.313 KM.

Porez na dobit preduzeća, izuzev banaka i drugih finansijskih organizacija, predstavlja u cijelosti prihod Kantona. Uzimajući u obzir sve dostupne indikatore koji se odnose na projicirani rast bruto društvenog proizvoda, može se očekivati da se po osnovu poreza na dobit u periodu 2014.-2016. godina ostvare slijedeći prihodi:

Tabela 5. Preliminarne projekcije prihoda od poreza na dobit za Zeničko-dobojski kanton

Vrsta prihoda	2014.	2015.	2016.
Porez na dobit	12.652.368	13.095.201	13.645.200

U narednoj tabeli daju se preliminarne projekcije raspodjele poreza na dohodak između Kantona i općina Zeničko-dobojskog kantona u periodu 2013.-2014. godina.

Tabela 6. Preliminarne projekcije prihoda od poreza na dohodak (uključeni zaostali porezi na plaće)

	2014.	2015.	2016.
Ukupno	35.826.453	37.689.428	39.800.036
Zeničko-dobojski kanton	23.480.657	24.701.651	26.084.944
Općine	12.345.796	12.987.777	13.715.092

Projekcije prihoda od poreza na dohodak za 2014. godinu na nivou kantona, uključujući zaostale obaveze po osnovu poreza na plaće iznose 35.826.453 KM, od čega se 23.480.657 KM odnosi na Budžet Zeničko-dobojskog kantona, a 12.345.796 KM na općine Zeničko-dobojskog kantona.

Ukupni poreski i neporeski prihodi i primici koji bi trebali biti na raspolaganju u Budžetu Zeničko-dobojskog kantona u 2014. godini, projicirani su u iznosu od 240,6 miliona KM, što u odnosu na prihode u Budžetu Zeničko-dobojskog kantona za 2013. godinu predstavlja smanjenje od 11,84 %.

U tabeli 7. navedene su projekcije prihoda za Budžet Zeničko-dobojskog kantona za period 2014.-2016. godina u ukupnom iznosu (budžetska sredstava i prihodi od sopstvene djelatnosti i namjenska sredstava).

Tabela 7. Prihodi Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za period 2014.-2016. godina

		Ostvareno 2012.	Plan Budžeta 2013.	Projekcija		
				2014	2015	2016
I	POREZI	209,3	228,7	195,4	214,8	222,0
	Indirektni porezi sa Jedinstvenog računa					
1		176,9	195,0	159,2	177,0	182,3
2	Porez na dohodak	21,3	23,6	23,5	24,7	26,1
3	Porez na dobit	11,1	10,1	12,7	13,1	13,6
4	Porezi građana	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5	Ostali porezi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
II	NAKNADE I TAKSE	5,1	6,1	6,2	6,5	6,7
1	Naknade i takse	5,1	6,1	6,2	6,5	6,7
III	NOVČANE KAZNE	3,8	7,7	7,9	8,1	8,5
1	Novčane kazne	3,5	3,9	4,0	4,1	4,3
2	Ostali prihodi	0,3	3,8	3,9	4,0	4,2
	OSTALI NEPORESKI PRIHODI					
IV		16,7	28,1	28,7	29,7	31,0
	Ostali neporeski prihodi	16,7	28,1	28,7	29,7	31,0
	FINANSIRANJE I TRANSFERI					
V		4,3	2,3	2,4	2,4	2,5
1	Transferi	3,8	2,3	2,4	2,4	2,5
2	Finansiranje i privatizacija, prodaja imovine	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0
VI	KAPITALNI PRIMICI	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	UKUPNO (I+II+III+IV+V+VI)	239,2	272,9	240,6	261,5	270,7

Tabela 8. Projicirani ukupni troškovi Budžeta Zeničko-dobojskog kantona za 2014.-2016. godinu.

	Ostvareno 2012.	Plan Budžeta 2013.	Projekcije		
			2014	2015	2016
UKUPNO PLAĆE	160,4	164,1	167,9	169,7	171,1
Bruto plaće i doprinosi	138,4	140,8	144,2	145,8	147,0
Naknade troškova zaposlenih	22,0	23,3	23,7	23,9	24,1
MATERIJALNI TROŠKOVI	33,9	37,4	25,9	32,7	35,5
TEKUĆI TRANSFERI	52,7	60,3	38,7	46,9	51,4
Subvencije	5,3	11,2	4,0	5,1	5,5
Transferi	38,9	37,4	28,7	34,2	37,1

pojedincima					
Transferi drugim nivoima vlasti	5,8	8,3	4,4	5,6	6,1
Ostali tekući transferi	2,7	3,4	1,6	2,0	2,7
Kapitalni grantovi	0,4	1,2	0,3	0,4	0,4
Otplate kamate	0,3	0,5	0,2	0,3	0,3
Nabavka stalnih sredstava	7,4	8,8	5,7	6,2	6,7
Otplata duga	0,3	0,3	1,8	5,2	5,2
Pozajmice	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostalo	0,1	0,3	0,1	0,1	0,1
UKUPNO	255,5	272,9	240,6	261,5	270,7

POGLAVLJE IV. RIZICI PO PROJEKCIJE PRIHODA

Rizici po ostvarenje projiciranih prihoda proizilaze iz slijedećeg:

- Projekcije prihoda od indirektnih poreza usko su vezane za projekcije makroekonomskih pokazatelja koje je izradila Direkcija za ekonomsko planiranje. Svako odstupanje ovih parametara od projektiranih vrijednosti predstavlja rizik za projekcije prihoda;
- Usporavanje ekonomskog oporavka glavnih izvoznih partnera BiH (EU, zemlje CEFTA) povećava nivo rizika za ostvarenje makroekonomskih projekcija, a time i projekcija prihoda od indirektnih poreza u cjelini;
- Kontinuirano povećanje stope posebne akcize na cigarete u cilju dostizanja minimalnih standarda EU postaje kontraproduktivno bez efikasnih političkih i operativnih mjera usmjerenih na zatvaranje jaza u poreznom opterećenju cigareta i rezanog duhana i suzbijanje porezne evazije, nelegalnog uvoza duhana i nelegalne proizvodnje cigareta. Slične distorzije prihoda i tržišta u narednim godinama može izazvati i najavljeno uvođenje diferencirane akcize na pivo;
- Eventualne izmjene politika u području indirektnih poreza, npr. u smislu diferenciranih stopa PDV-a, značajnog povećanja standardne stope, dodatnog diferenciranja kod akciza na derivate nafte („plavi dizel“ i sl.), pored fiskalnih gubitaka i makroekonomskih implikacija, mogu destabilizirati postojeći sistem PDV-a i naplatu prihoda, umanjiti efikasnost rada UIO, opteretiti poslovne subjekte i značajno povećati rizik od prevara.

DIO TREĆI – ZAKLJUČAK

- ❖ Neophodno je nastaviti mjere štednje. Odnos ostvarenja prihoda i rashoda iz kojeg proizilazi otežana likvidnost i budžetski deficit, zahtijevaju kontrolu efikasnosti troškova i njihovo smanjivanje, te stalni angažman kako se akumulirana dugovanja ne bi povećavala. Ovim načelima treba prilagoditi planiranje i treba ih primjenjivati u realizaciji Budžeta;
- ❖ Nastaviti politiku veće efikasnosti budžetskih korisnika u pogledu racionalnog upravljanja resursima;
- ❖ Konstantno provoditi aktivnosti na usklađivanju budžetske potrošnje i ostvarenih prihoda;
- ❖ Inicirati kod nadležnih institucija provođenje aktivnosti od strane kontrolnih organa ka efikasnijoj kontroli i naplati javnih prihoda;
- ❖ Nastaviti aktivnosti na izmjenama Zakona o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji Bosne i Hercegovine u cilju pravednije raspodjele javnih prihoda u korist Zeničko-dobojskog kantona;
- ❖ Izvršiti analizu propisa koji zahtijevaju izdvajanja iz budžeta, odrediti se u pogledu prioriteta potrošnje, te pristupiti izmjenama istih u cilju smanjivanja izdvajanja iz budžeta.

Broj: 02-_____/13.
Datum, 25.07.2013. godine
Z e n i c a

PREMIJER

Munib Husejnagić, dipl.ing.maš.

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo finansija,
1x Svim ministarstvima i drugim tijelima kantonalne uprave,
1x a/a.